

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/10/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112220853
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8112220853.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

K. súd v W. v senáte zloženom z predsedu senátu Q.. A. A. a sudcov Q.. V. H. a Q.. P. K. v právnej veci žalobkyň: X./ C. W., nar. XX.XX.U., bývajúcej vo M. M. - K. č. U., X./V. X., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej vo M. M. - K. č. XXX, právne zastúpených JUDr. Františkom Komkom, advokátom, so sídlom v Prešove na ul. Hlavnej č. 27, proti žalovaným: X./Dušanovi X., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu vo M. M. - K. č. XXX, právne zastúpenému JUDr. Oľgou Michalíkovou, advokátkou, so sídlom v Prešove na ul. Jarkovej č. 89 a 2./ M. X., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu vo M. M. - K. na ul. M. č. XXX, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, o odvolaniach žalobkyň a žalovaného v 1. rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 13.09.2019, č. k. 17C/138/2012-223 takto

rozhodol:

Odvolacie konanie o odvolaní žalobkyň, s výnimkou odvolania smerujúceho proti výroku trovách konania, zastavuje.

Potvrďuje rozsudok.

Stranám sporu sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom určil, že parcela č. XXXX/X - záhrady o výmere 520 m² a parcela č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 80 m² zapísané na LV č. XXXX k. ú. M. M. patria do dedičstva po poručiteľovi M. X. v podiele 1. Ďalej vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

2. Rozhodnutie odvodnil tým, že prvoinštančný súd rozsudkom zo dňa 30.04.2012, č. k. 7C/271/2000-317 zamietol žalobu o určenie, že darovacia zmluva týkajúca sa prevodu vlastníckeho práva k novovytvoreným parcelám č. XXXX/X, č. XXXX/X, ktorej vklad bol povolený Okresným úradom, odborom katastrálnym pod č. V XXXX dňa 22.01.1999 je neplatná. Zároveň na samostatné konanie vylúčil žalobu o určenie, že žalovaný nie je oprávneným držiteľom novovytvorenej parcely č. XXXX/X o výmere 600 m² vytvorenej z pôvodnej parcely č. XXXX/X zapísanej na LV č. XXX k.ú. M. M.. Takto vylúčené konanie sa ďalej viedlo pod sp. zn. 17C/138/2012 Okresného súdu Prešov.

3. Uznesením zo dňa 18.11.2013 č. k. 17C/138/2012-36 bola pripustená zmena žaloby na určenie, že parcela č. XXXX/X o výmere 520 m² a parcela č. XXXX/X o výmere 80 m² zapísané na LV č. XXXX k. ú. M. M. patria do dedičstva po poručiteľovi M. X..

4. Rozsudkom zo dňa 31.03.2014, č. k. 17C/138/2012-68 bolo určené, že parcely č. XXXX/X a č. XXXX/X zapísané na LV č. XXXX k. ú. M. M. patria do dedičstva po poručiteľovi M. X. v podiele 1, čo do zvyšku bola žaloba zamietnutá.

5. V dôsledku podaných odvolaní odvolací súd rozsudkom zo dňa 30.03.2015, č. k. 7Co/13/2015-131 potvrdil rozsudok s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania. Zrušiť rozsudok vo výroku zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti o výroku trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Po zrušení rozsudku v zamietavej časti bolo úlohou súdu prvej inštancie zistiť, akým spôsobom a či vôbec bolo vyporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo nebohého M. X. a jeho manželky M. X. k sporným nehnuteľnostiam. Procesné strany na pojednávaní zhodne uviedli, že nehnuteľnosti neboli predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

X. M. X. pôvodne označená ako žalovaná v 2. rade dňa 20.04.2016 zomrela, a preto uznesením zo dňa 04.06.2019, č. k. 17C/138/2012-207 súd rozhodol o pokračovaní s jej dedičom M. X., narodeným XX.XX.XXXX ako žalovaným v 2. rade. Ostatní dedičia M. X. už v konaní vystupovali ako procesné strany, a preto nebolo potrebné rozhodovať o pokračovaní v konaní s týmito dedičmi.

8. Pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov smrťou jedného z manželov, tak ako na to poukázal odvolací súd, nemôže dôjsť k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v akomkoľvek konaní. Platí totiž ust. § 175 I ods. 1 OSP, podľa ktorého, ak má poručiteľ v čase svojej smrti s pozostalým manželom majetok v BSM, o ktorého vyporiadaní sa nezačalo konanie na súde, vyporiadá sa tento majetok v konaní o dedičstve podľa osobitného predpisu. Ak nehnuteľnosti tvoriace predmet sporu patrili do BSM nebohého M. X. a M. X. a o ich vyporiadaní sa nezačalo konanie na súde, pre čiastočné zamietnutie žaloby neexistoval dôvod, nakoľko k vyporiadaniu dedičstva nemohlo dôjsť v žiadnom inom konaní než v rámci konania o dedičstve. Sporné parcely, ako to bolo preukázané, neboli predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva právnych predchodcov strán sporu, a preto súd prvej inštancie určil, že parcela č. XXXX/X a č. XXXX/X zapísané na LV č. XXXX k. ú. M. M. patria do dedičstva po poručiteľovi M. X. v podiele 1. O zvyšnom podiele 1 bolo už vo veci právoplatne rozhodnuté na základe rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 31.03.2014, č. k. 17C/138/2012-68.

9. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1, 2 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyne boli úspešné v časti o vyslovenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi a žalovaní v časti o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, nakoľko žaloba v tejto časti bola zamietnutá. Preto z dôvodu procesnej ekonómie bolo vyslovené, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

10. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolania žalobkyne a žalovaný v 1. rade.

11. Žalobkyne navrhli rozsudok zmeniť tak, aby do dedičstva po poručiteľovi M. X. pripadol celý spoluvlastnícky podiel. Zároveň poukázali, že rozhodnutie o trovách je nesprávne a nezákonné. Ak sa v jednej žalobe uplatní niekoľko samostatných nárokov pri rozhodovaní o náhrade trov konania sa náhrada trov konania posudzuje pri každom nároku samostatne.

12. Žalovaný v 1. rade navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že súd prvej inštancie sa vecou nezaoberal komplexne, a teda konanie má v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. d) inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zápis žalovaného v 1. rade do evidencie nehnuteľností ako oprávneného držiteľa bol vykonaný na základe osvedčenia ešte v roku 1999 a žalobkyne podali žalobu na súd až 18.08.2000, teda po uplynutí zákonnej desaťročnej doby. Tým fakticky došlo k zavŕšeniu procesu vydržania sporných nehnuteľností žalovaným v 1. rade, ktorý je na liste vlastníctva zapísaný ako ich vlastník. Vo veci neboli vykonané navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, a to najmä nebol vypočutý svedok V. S.. Taktiež sa prvoinštančný súd dostatočne nezoberal uzavretím dedičskej dohody o vyporiadaní dedičstva po nebohom M. X., ktorá bola schválená uznesením Okresného súdu Prešov zo dňa 08.10.1999 potvrdeným uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 28.02.2001, v ktorej bolo zohľadnené, že žalovaný v 1. rade nadobudol vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam na základe vydaného notárskeho osvedčenia.

13. Podaním zo dňa 19.11.2019 (č. I. 248 spisu) žalobkyne vzali svoje odvolanie, s výnimkou odvolania smerujúceho proti výroku o trovách konania, späť.

14. V dôsledku čiastočného späťvzatia odvolania bolo potrebné v súlade s ust. § 369 CSP odvolacie konanie o odvolaní žalobkyň, s výnimkou odvolania smerujúceho proti výroku o trovách konania, zastaviť.

15. Čo sa týka veci samej, odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného v 1. rade nie je opodstatnené.

16. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

17. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku je potrebné uviesť, že vydržanie predstavuje jeden zo spôsobov pôvodného nadobudnutia vlastníckeho práva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok dochádza k nemu priamo zo zákona. Zákonnými podmienkami vydržania, pokiaľ právny poriadok tento spôsob nadobúdania vlastníctva pripúšťa, vo všeobecnosti sú oprávnená držba, uplynutie zákonom stanovenej vydržacej doby a spôsobilý predmet vydržania. Pritom, a to je potrebné osobitne zdôrazniť, právne následky nastávajú len vtedy, ak sú zároveň splnené všetky jeho podmienky.

18. Kto je držiteľom oprávneným, upravuje Občiansky zákonník v ust. § 130 ods. 1. Podľa tohto ustanovenia, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

19. Dobromyseľnosť ako vnútorný psychický stav nemožno priamo dokázať. Možno o nej usudzovať len z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Základným rozlišujúcim kritériom je či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na všetky okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať, mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda alebo právo, ktoré vykonáva, patria. Okolnosti, z ktorých možno usudzovať na existenciu dobromyseľnosti musí v spore preukázať držiteľ veci, resp. vykonávateľ práva. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vecné právo vzniknúť, teda aj k právnomu dôvodu, ktorý by mohol mať za následok vznik práva.

20. Právny poriadok platný na území Slovenska od 01.01.1951 pri právnych úkonoch týkajúcich sa nadobúdania vlastníctva k nehnuteľnostiam vyžadoval osobitnú písomnú formu. Je to zrejme z ust. § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. účinného od 01.01.1951 do 31.03.1964, ako aj z ust. § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. účinného od 01.04.1964. V čase uzatvárania neformálnej darovacej zmluvy, na základe ktorej mal žalovaný v 1. rade nadobudnúť nehnuteľnosti tvoriace predmet tohto sporu, už niekoľko desaťročí platila zákonná povinnosť uzatvárať zmluvy o prevode nehnuteľností v písomnej forme. Išlo o tak všeobecne známu právnu povinnosť, ktorá vylučovala, aby sa žalovaný v 1. rade mohol považovať za vlastníka nehnuteľností získaných na základe neformálnej darovacej zmluvy. Ak sa teda žalovaný v 1. rade uchopil držby na základe neformálnej darovacej zmluvy, nemohol byť vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom nehnuteľnosti, a to ani v prípade, ak bol presvedčený, že takáto neformálna zmluva na nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnosti stačí. Držba nehnuteľnosti opierajúca sa o neformálnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu.

21. Žalovaný v 1. rade navyše v osvedčení zo dňa 09.07.1999 (č. I. 4 spisu 7C/271/2000) uviedol, že nehnuteľnosť získal darom od svojich rodičov, avšak zlým zameraním boli opomenuté sporné nehnuteľnosti. Medzi žalovaným v 1. rade a jeho rodičmi nebohým M. X. a nebohú M. X. bola preukázateľne uzatvorená len jedna darovacia zmluva, a to dňa 13.07.1998 (č. I. 5 spisu 7C/271/2000), predmetom ktorej ale boli iné nehnuteľnosti, a to garáž, stodola, chliev, parcela č. XXXX/X a parcela č. XXXX/X. V zmluve boli účastníci upozornení na to, že právna účinnosť tohto právneho úkonu nastane udelením vkladu do katastra nehnuteľností. Žalovaný v 1. rade teda mal vedomosť o potrebe nielen

zachovania písomnej formy darovacej zmluvy, ale aj vkladu do katastra nehnuteľností ako predpokladu pre nadobudnutie vlastníctva.

22. Ani vydanie osvedčenia či už podľa ust. § 63 zákona č. 323/1992 Zb. alebo podľa ust. § 2 a nasl. zákona č. 293/1992 Zb. nezbavoval súd povinnosti skúmať, či boli splnené zákonné podmienky nadobudnutia vlastníctva nehnuteľnosti vydržaním a či boli odstránené pochybnosti o oprávnenej držbe pred vydaním osvedčenia alebo aj po jeho vydaní. Okrem toho novelizáciou zákona č. 293/1992 Zb. uskutočneného zákonom č. 393/2000 Z. z. boli vypustené ust. § 2- § 9 tohto právneho predpisu upravujúce podmienky a postup pri zápise za vlastníka do evidencie nehnuteľností. Stalo sa tak ešte pred tým ako vôbec mohla uplynúť desaťročná doba počítaná odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností, po uplynutí ktorej sa zapísaná osoba mala stať vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania podľa ust. § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. v znení účinnom do 30.11.2000. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že žalobkyne v lehote do 30.11.2000 spochybnili postavenie žalovaného v 1. rade ako oprávneného držiteľa, a to žalobou podanou dňa 18.08.2000. Hoci neskôr žalobu na určenie, že žalovaný v 1. rade nie je oprávneným držiteľom zmenili na žalobu o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi M. X., prebiehajúce konanie, v ktorom sa spochybňuje nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaným v 1. rade bráni tomu, aby počas tohto konania mohlo dôjsť k zavŕšeniu procesu vydržania. Pre začiatok a trvanie vydržacej doby sa v zmysle ust. § 134 ods. 4 Občianskeho zákonníka primerane použijú ustanovenia o plynutí premlčacej doby, teda aj ust. § 112 Občianskeho zákonníka upravujúce spočívanie plynutia premlčacej doby.

23. Pokiaľ ide o svedka V. S., jeho výsluch potrebný nebol. Samotný žalovaný v 1. rade v už spomínanom osvedčení zo dňa 09.07.1999 poukázal na skutočnosť, podľa ktorej nehnuteľnosti získal darom od svojich rodičov a len v dôsledku zlého zamerania boli sporné nehnuteľnosti opomenuté v darovacej zmluve. Touto darovacou zmluvou bola darovacia zmluva zo dňa 13.07.1998 a teda najskôr od tohto dňa žalovaný v 1. rade mohol nadobudnúť presvedčenie o tom, že mu takto darované nehnuteľnosti patria. Od 13.07.1998 do podania žaloby zo strany žalobkyň dňa 18.08.2000 nemohla uplynúť zákonom stanovená desaťročná vydržacia doba, a to aj za predpokladu, ak by v prípade žalovaného v 1. rade išlo o držbu oprávnenú.

24. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

25. Správnym je i rozhodnutie o trovách, aj keď s dôvodmi, ktoré viedli k tomuto rozhodnutiu, sa stotožniť nedá. Pri rozhodovaní o trovách sa malo vychádzať z ust. § 257 CSP, podľa ktorého výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

26. Dôvody hodné osobitného zreteľa umožňujúce výnimočné nepriznanie náhrady trov konania je potrebné vidieť v príbuzenských vzťahoch strán sporu, keď žalobkyne a žalovaní sú súrodenci. Navyše predmetom konania bol majetok pôvodne patriaci ich právnym predchodcom, teda rodičom. Okrem toho, vzhľadom na napäté vzťahy medzi stranami sporu, nebolo by vhodné ešte viac vyostrovať situáciu medzi nimi priznaním náhrady trov konania.

27. Pokiaľ ide o trovy odvolacieho konania pri rozhodovaní o nich sa taktiež vychádzalo z ust. § 257 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP.

28. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolaateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).